

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 23

Fylke: Sør-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rennebu

Emne: Bordskikk til hverdags.

Bygdelag: Orkla-dal.

Oppskr. av: Ingebrigt O. Rokkones

Gard: Rokkones

(adresse): Stamnan.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. I eldre tid, sjelden nå.
2. Ja.
3. Alle på samme tid.
4. Ingen forskjell.
5. Har de et moderne kjøkken, spiser de der.
6. De spiser sammen.
7. Husfaren i høgsetet, karene ovenfor bordet og kvinnene på langknakken.
8. Barna står på kne på langknakken når de er 4 a 5 år.
9. Høgsetet fremste enden av bordet.
10. Den eldste kvinnen i et bryllup eller begravelse har hedersplassen ved bordet. Det heter at kvinnene har rangen.
11. Det er først i den senere tid de har begynt å vaske hendene. Luen har til alle tider vært tatt av ved bordet.
12. For en 40 a 50 år siden begynte kretsene i bygda å kjøpe inn krus og glasstøy til brylluper og begravelser, og fra den tid gikk bøndene også over til krus-tøy og glastøy. Før var det bare trekopper, og flere spiste av samme kopp og fat, og drakk av samme skål eller ølbolle.
12. Gryta ble satt på årstenen eller den stenhelle som i gammel tid lå inn for døra i dagligstua.
13. Ingen forskjell om det var fremmede.
14. Båttån ble laget av kjøtt og poteter og lagt mellom et par brødstykker og duppet ned i kjøttsuppa.
15. Ja.
16. Ja, nå drikker de bare av koppen.
17. Gaffelen kom i bruk for en 50 år siden. De første som brukte den ble kalt gaffelmenn.
18. Tollekniven ble brukt i markene, forresten ble fallkniven med de solide messingskalmer mest brukt. Bordkniv før en 70 år siden var en stor sjeldenhet.
19. Hver hadde sin treskje eller hornskje. Husfaren hadde sin skje i ei klemme ved kråskapet. Hornskjeene tålte ikke å vaskes i varmt vatn. Metallskjeer kom da krus-tøyet gjorde sitt inntog.
20. Tretallerkener, trefat og treskåler ble brukt til en 40 a 50 år siden, men ble da avløst av krustøyet. Før spiste flere av samme fat og drakk av samme skål.
21. Bordduken er først kommet i bruk i de senere år. Den ligger for det meste mellom måltidene.
22. Til dels voksduk.
23. Smør, (kjernesmør), kake, kjøtt og lind-brød-lemse ble "skifta-på" i høgtidene,

- 2
24. Besvart ovenfor.
 25. Litt mindre til barn i alder 3 til 4 år.
 26. Alderen er litt forskjellig, fra 4 til 5 $\frac{1}{2}$ år. Mor hjelper for det meste barna.
 27. Gammelt var det alminnelig.
 28. I de religiøse heimene kan de synge og lese, især høgtidskveldene.
 - ~~28x~~ Før og etter maten er enda for det meste den gamle og gode skikk bevart at de folder hendene. Men jeg må tilføye at det er nok få som kan bordbønner. Barna leser for det meste bordbønnen under fars og ~~mo~~ mors ledelse. Dessverre, når de blir eldre har de glemt den.
 29. Ja.
 30. Nei, men ikke gapskratte. "Hald bordskikk, gut!"
 31. Ordtak: Sang Vækja ved bordet fikk hun en skurvet mann.
 32. Ja.
 33. - Nei. I lag takker de hverandre med "takk for mat", ~~far sign matent~~ og i enkelte kretser i bygda gis håndtakk til den som sitter nærmest.
 34. Sign maten?
 35. Nei.
 36. For det meste kaffe og brød.
 37. Gammelt litt mat på fanget. Nå går han til bords.
 38. Ja. Kjelen står for det meste på ovnen.
 39. I stuen. Alene eller sammen med husfolk.
 40. Rennebygger, især de eldre, er kjent for å være "grannvær".
 41. Husfaren eller husmoren sitter for ytre enden av bordet og underholder gjesten.